

Приштина, 16. јун - Косово је прогласило независност и постало је држава коју су признале најмоћније државе међународне заједнице. САД и најзначајније државе ЕУ и шире признале су Косову право на државност и са одобравањем су дочекале његов улазак у светску породицу.

Устав Косова ступио је на снагу 15. јуна 2008. године као документ који легитимише вољу народа за независност и који успоставља законску основу правне демократске, суверене и независне државе.

Косово је отворило ново поглавље - поглавље државности и изазова који уз то иду. На том путовању, Косово ће имати као подршку међународно војно и политичко присуство уз промене које се подударају са новим реалностима, али су притом условљене међународним споровима.

Нове дефиниције међународног присуства постале су јасне ових дана после очекивања и расправа о томе шта ће донети смернице генералног секретара ОУН, Бан Ки Муна. У два писма која је он послао, једно на адресу Приштине, а друго на адресу Београда (упркос недостатку информација шта садржи писмо/документ којим је пропраћено писмо за Приштину), оно што може да се закључи јесте да је нови статус Косова "независност плус асиметрични протекторат".

На војном плану, протекторат на Косову остаје исти као и пре независности - КФОР ће наставити са истом мисијом очувања глобалне безбедности, НАТО је у међувремену званично преузео на себе да подржи формирање Безбедносних снага Косова. Том процесу је претходило усвајање одговарајућих закона у Скупштини Косова, али и одлука о расформирању КЗК.

Ове промене које су у функцији стварања потпуног суверенитета наше земље нису прошле без емоција поводом тежине коју има КЗК - као наследник ОБК. Очекује се да ће процес који ће уследити уздићи војне капацитете Косова у складу са стандардима НАТО-а, без обзира колико његове димензије чине неопходним останак НАТО-а на Косову, о чему постоји потпуни национални консензус.

На политичком плану, Косово у одреденој мери остаје протекторат, овога пута асиметричног типа. Из писма Бан Ки Муна види се да ће у једном делу Косова протекторат остати снажнији, док ће у другом делу моћи да буде слабији.

Снажан протекторат, на основу дефиниција, може да се схвати као степен снаге одлучивања међународног фактора у којима је доношење одлуке домаћих фактора минимално или уопште не постоји.

Очекује се да ће таква формула деловати у зонама које су идентификоване као зоне са

српском већином (неке јесу, а неке нису) и у одређеним секторима, где ће ексклузивност власти остати у рукама реконфигурисаног УНМИК-а, а што, на основу писма Бан Ки Муна, укључује следеће области: полицију, судство, царине, границе, процес дијалога о техничким и пограничним питањима и наслеђе СПЦ (под директним компетенцијама седишта СПЦ у Београду). Генерални секретар ОУН у свом писму истиче да су ове мере привремене аранжмани који ће трајати одређено време и неће прејудуцирати статус Косова.

Са друге стране, очекује се да ће мисија ЕУ деловати на читавом Косову и њена улога је изгледа дефинисана на два нивоа - надзор и извршни ниво у случајевима када би могло да дође до девијација које би проистекле из међународних споразума који су садржани у Уставу Косова.

Својеврсни изазов ове мисије је амбивалентност власти која је у опасности да настане из паралелног деловања две међународне мисије: ICO/EULEX-а и УНМИК-а.

Уз сво разумевање према оваквој формули међународног присуства на Косову, имајући у виду ограничења самог механизма ОУН према ометајућим факторима процеса независности Косова, изазови које ствара ова формула захтевају стратешки третман државног руководства наше земље.

Главни изазов је асиметричност овог међународног присуства, које на први поглед оставља утисак и асоцира на поделу, а када се томе дода и реалност постојања српских паралелних структура и јасне тежње Србије за поделу Косова, овај изазов добија димензије виталних интереса за нашу нову државу. (Опасне импликације сценарија поделе и померања граница нису циљ овог текста, јер их је аутор елаборирао приликом претходних јавних иступања).

Иако не може да се избегне песимистична асоцијација, постоји и оптимистична страна овог сценарија који може и треба да се искористи у функцији успостављања потпуног суверенитета Косова, на читавој његовој територији и уз потпуно реинтегрисање српске мањине.

Изазови консолидовања суверенитета и реинтеграције одређених мањина кроз искуства других земаља после рата, неизбежни су изазови и представљају позитивне примере као што су, рецимо, пример Хрватске у односу на српску мањину у Славонији, али треба имати у виду да процеси после независности треба да добију потребан правац.